

Những tờ báo quốc ngữ đầu tiên

Mẫu quảng cáo đầu tiên trên báo đã có cách nay 140 năm, nhà báo Việt Nam đầu tiên là một trong 18 người uyên bác nhất thế giới thế kỷ 19 khi thông thạo đến 26 thứ tiếng. Nữ nhà báo đầu tiên của Việt Nam là con gái cụ Nguyễn Đình Chiểu.

Báo chí Việt Nam thực sự thoát thai từ cái nôi của chế độ thuộc địa. Sự ra đời của báo chí trùng khít với bước chân xâm lược của người Pháp vào Việt Nam. Lịch sử báo chí Việt Nam phát triển qua nhiều giai đoạn khác nhau với khá nhiều thăng trầm.

Tờ báo chữ quốc ngữ đầu tiên

Lịch sử báo chí Việt Nam bắt đầu với sự ra đời của Gia Định báo vào ngày 15/4/1865 tại Sài Gòn. Gia Định báo phát hành trong phạm vi vùng chiếm đóng của thực dân Pháp lúc đó là 3 tỉnh miền Đông Nam Bộ.

Ban đầu, Gia Định báo có mục đích chủ yếu là công cụ thông tin của người Pháp ở Đông Dương với tư cách là một tờ công báo chuyên đăng các công văn, nghị định, thông tư của chính quyền thực dân. Sau này, khi Trương Vĩnh Ký chính thức làm giám đốc, tờ báo mới được phát triển mục biên khảo, thơ văn, lịch sử...

Gia Định báo cũng có góp phần cổ động việc học chữ Quốc ngữ và lối học mới, mở đường cho các thể loại văn xuôi Việt Nam in bằng chữ quốc ngữ, đặt nền móng cho sự hình thành báo chí Việt Nam.

Gia Định báo có khổ 25x32cm, giá 0,97 đồng/tờ, phát hành vào thứ 3 hàng tuần.

Đường D'Adran (Hồ Tùng Mậu ngày nay), một trong những địa chỉ từng in tờ Gia Định báo.

Những mẩu quảng cáo đầu tiên trên tờ Gia Định báo (và cũng là của báo chí Việt Nam) xuất hiện vào năm 1882.

Tờ báo kinh tế đầu tiên trong lịch sử báo chí Việt Nam là tờ Nông Cổ Mín Đàm nghĩa là "uống trà bàn chuyện làm ruộng và đi buôn". Đây là tờ báo tiếng Việt do Paul Canavaggio - một chủ đồn điền và thương gia người đảo Corsica, hội viên Hội đồng Thuộc địa Nam Kỳ làm chủ nhiệm. Chủ bút lần lượt là các ký giả Dũ Thúc Lương Khắc Ninh, Gilbert Trần Chánh Chiếu, Nguyễn Chánh Sắt...

Nông Cổ Mín Đàm bàn về nông nghiệp và thương nghiệp, phát hành thứ năm hằng tuần tại Sài Gòn bằng chữ quốc ngữ. Số 1 ra ngày 1 tháng 8 năm 1901. Một thời gian sau báo được xuất bản một tuần 3 kì. Sau khi phát hành số ra ngày 4 tháng 11 năm 1921 thì báo bị đình bản.

Tờ báo này ra đời theo một nghị định của Quan Tổng thống Đông Dương Paul Doumer ban hành tại Sài Gòn ngày 14/2/1901. Ban đầu, trụ sở của tòa soạn đặt ở số 84 đường

La Grandière, Sài Gòn. Một thời gian sau, trụ sở thay đổi liên tục, cuối cùng tọa lạc tại số 12 đường Cap St-Jacques, Sài Gòn.

SINGAPORE, (SÀI GÒN) NGÀY 17 THÁNG 8, NĂM 1901. Số 17 Tháng 8, Năm 1901. Số 17 Tháng 8, Năm 1901.

NÔNG-CỔ MÍN-ĐÀM

CAUSEES SUR L'AGRICULTURE ET LE COMMERCE
MỖ TỬ LY LỄ BỊ NGUY TỬ MÂN

<p>VIA SÀIGON (SÀI GÒN)</p> <p>Ngày 17 tháng 8 năm 1901</p> <p>Ty Nông-Cổ Mính-Đàm</p> <p>Ty Nông-Cổ Mính-Đàm</p>	<p>Cad. N.º 100 - CANAVAGGIO</p> <p>Chủ: B.º LUYONG-SIHO-KINH</p> <p>Ty Mính-Đàm</p> <p>Định: LAGRANDIÈRE, 12 St. JACQUES</p>	<p>ABONNEMENTS</p> <p>1º Page à 100... 1.00</p> <p>2º Page à 100... 1.00</p> <p>3º Page à 100... 1.00</p> <p>4º Page à 100... 1.00</p>
---	---	--

NÔNG-CỔ NHƯ-T-BẢO TỰ-TỰ

Đã được nêu ở phần trước, nay đã được nêu ở phần này. Đường lối là như thế, thì khó để trong tay là như thế, thì khó để trong tay là như thế. Tuy nhiên, nếu không có sự giúp đỡ của chính phủ, thì khó để trong tay là như thế. Vì vậy, chúng tôi xin đề nghị chính phủ giúp đỡ chúng tôi. Chúng tôi xin đề nghị chính phủ giúp đỡ chúng tôi. Chúng tôi xin đề nghị chính phủ giúp đỡ chúng tôi.

Trong giới nông gia, nhất là giới nông gia ở vùng miền Bắc, thì lợi ích của họ là rất lớn. Tuy nhiên, nếu không có sự giúp đỡ của chính phủ, thì khó để trong tay là như thế. Vì vậy, chúng tôi xin đề nghị chính phủ giúp đỡ chúng tôi. Chúng tôi xin đề nghị chính phủ giúp đỡ chúng tôi. Chúng tôi xin đề nghị chính phủ giúp đỡ chúng tôi.

QUẢN LÝ TỔNG ĐỒNG-QUANG

Ngày 17 tháng 8 năm 1901

Chủ: B.º LUYONG-SIHO-KINH

Định: LAGRANDIÈRE, 12 St. JACQUES

Nông Cổ Mính Đàm số ra ngày 1/8/1901 (số đầu tiên)

NÔNG-CỔ MÍN-ĐÀM

CAUSERIES SUR L'AGRICULTURE ET LE COMMERCE
 MỖI TUẦN LẼ IN NGÀY THỨ NĂM

<p>GIẤ BÀN NHỰT TRÌNH</p> <p>Người bản quốc mặt năm. 5 \$ 00 sáu tháng. 4. 00</p> <p>Đóng-lương. Người lạ quốc cùng người-quốc mặt năm. 10 \$ 00 sáu tháng. 8. 00</p> <p>Tại phố chợ người quốc 10. 00</p>	<p>Cuò Nươn: CANAVAGGIO</p> <p>Cuò Bết LƯƠNG-KHIC-NINH</p> <p>Tự Đễ-Tuốc</p> <p>Đườxo LAGRANDEÈRE Sò 151.</p> <p>SAIGON.</p>	<p>ANNONCES</p> <p>1° Page le centimes \$ 1.00</p> <p>2° Page le cent. .... \$ 1.00</p> <p>3° Page le cent. .... \$ 0.80</p> <p>4° Page le cent. .... \$ 0.60</p>
---	--	--

LỜI RAO

AI muốn mua nhựt-trình, hay là in việc chỉ vào
 nhựt-trình thì cứ do Đổn-quán chủ bút là
 LƯƠNG-KHIC-NINH, mà thương-nghị, chỗ có
 in cho ông Canavaggio nữa.

Ông không ai đóng in Tân-quê lại như trước này vào
 thì sách hay là làm riêng một cuốn cũng không đượ.

Lập thương cuộc.

(tiếp theo)

Từ này muốn lập Công-ti.

Điền thứ ba mươi bảy. — Số lợi ra phải tính
 ở số phí rất tốt, còn lại, thì lên là « Bạc lợi ».

Nếu phải thứ mười, (hay là phần thứ hai
 nữa) trong số lợi lại hoặc nữa, thì phải để làm

hiển dự trữ; trừ số dự trữ này rồi, còn dự lợi
 kia là lợi chắc; Số lợi chắc này để cho phân
 dự lợi định bình phân ra cho mỗi phần hùn và
 cho mỗi phần huê bổng của người sáng tạo gây
 dựng Công-ti. Chiều theo điều thứ năm và điều
 thứ sáu.

Số chưa ra để làm của dự trữ, họ đều lúc
 nào mà số dự trữ lên bằng phần nửa số bạc
 bổng, thì thôi trừ bạc lợi mà làm dự trữ nữa.

Điều thứ ba mươi tám. — Bạc lợi chia ra cho
 mỗi phần hùn và chia cho phần huê bổng của
 người sáng tạo, thì để cho hội Quản đốc Công-
 ti định cách thế và định chỗ nào, mà phải ra
 cho những người có phép lãnh.

Điều thứ ba mươi chín. — Hội Quản đốc phải
 phân tài số bạc bổng và số dự trữ. Nhưng mà
 trong số dự trữ, thì Hội dự lợi được phép định
 lấy ra, mà chi, hoặc mua sắm thêm đồ vật dụng,
 hay là chi phí đến chi xây dựng, không « Đổn-
 định trước.

Báo Nông Cổ Mìn Đàm 18/8/1904

Ông Trần Chánh Sắt, một trong những chủ bút của tờ Nông Cổ Mĩn Đàm

NHÀ IN và NHÀ BÁN SÁCH
CỦA ÔNG CLAUDE và CÔNG-TI
ở đường CATINAT, số 119 và 129

Có bán các thứ thơ và sách chữ quốc-ngữ giá như sau đây:

<p>Cổ bản Nhất-trình Nông-Cổ đóng nguyên cổn một năm B 50 số giá... 6 000</p> <p>Bầu đèn tranh và bài ca giá... 0 50</p> <p>Trương-Ngộ, điển ca giá... 0 30</p> <p>Thơ Lạc-vân-Tiên... 0 60</p> <p>Thơ Dương-Ngọc in đẹp thứ nhì... 0 40</p> <p>Sơn-bộ ba thứ nhập lại... 0 30</p> <p>Thơ Mộ-Đội 1 cuốn giá... 0 25</p> <p>Trần-kim-Hải 1 cuốn giá... 0 25</p> <p>Thơ Nhật-Mai... 0 30</p> <p>Thơ Trần-đại-Lang in rất giá... 0 40</p> <p>Phổ-Kiểu (3e édition)... 0 20</p> <p>Thơ Quang-âm điển ca... 0 35</p> <p>Tướng Sơn-bộ thứ ba giá... 0 30</p> <p>Tướng Kim-Địch-kỳ-duyệt... 0 60</p> <p>Tướng Đinh-lưu-Tả, thượng quyển... 0 20</p>	<p>Sử-ký Đê-Thiên điển ca thứ chính... là Cao-Mên-Cáo giá 1 cuốn là... 0 40</p> <p>Sách Sử-ký Nam-việt chưa rõ... 0 40</p> <p>Chuyện đời xưa in lại Mũi-thời... 0 40</p> <p>Phong-hóa Điều-hành... 0 20</p> <p>Từ-Thơ cuốn nhì... 1 00</p> <p>Minh-Tâm Bưu-giám cuốn nhất nhì... 2 00</p> <p>Conversation... 0 20</p> <p>Vocabulaire Annamite français... 1 00</p> <p>Vocabulaire Trương-Vĩnh-Kỳ... 1 00</p> <p>Miscellanées... 1 00</p> <p>Cours d'Annamite... 2 00</p> <p>Cours gradué... 2 00</p> <p>Thức kiểu về sự thi hành án lý về việc và việc hộ và việc thương-mại của ngư Bản quốc... 1 00</p>
--	--

Ai muốn mua thì đến tại nhà bán sách mà mua, còn những quý khách ở xa lại mà
mua thì sách nào thì xin phải gửi thơ và mandat poste mà trả tiền trước cũng
họ và chỗ ở để cho rõ ràng thì ông CLAUDE, sẽ gửi sách ấy lại cho lập tức chẳng

NĂM-GIÁP-THÌN
(1904)

NGÀY LUNAR	THÁNG TÂN LUNAR	NGÀY ANNA	THÁNG GIÊU ANNA	NGÀY LUNAR	THÁNG TÂN LUNAR	NGÀY ANNA	THÁNG GIÊU ANNA
1	Lundi	30	Thứ hai	16	Mardi	0	Thứ ba
2	Mardi	31	Thứ ba	17	Mercredi	1	Thứ tư
3	Mercredi	31	Thứ tư	18	Jeudi	2	Thứ năm
4	Jeudi	31	Thứ năm	19	Vendredi	3	Thứ sáu
5	Vendredi	31	Thứ sáu	20	Samedi	4	Thứ bảy
6	Samedi	31	Thứ bảy	21	Dimanche	5	Chủ nhật
7	Dimanche	31	Cửa nghỉ	22	Lundi	6	Thứ hai
8	Lundi	31	Thứ ba	23	Mardi	7	Thứ ba
9	Mardi	31	Thứ tư	24	Mercredi	8	Thứ tư
10	Mercredi	31	Thứ năm	25	Jeudi	9	Thứ năm
11	Jeudi	1	Thứ sáu	26	Vendredi	10	Thứ sáu
12	Vendredi	1	Thứ bảy	27	Samedi	11	Thứ bảy
13	Samedi	1	Chủ nhật	28	Dimanche	12	Cửa nghỉ
14	Dimanche	2	Cửa nghỉ	29	Lundi	13	Thứ hai
15	Lundi	3	Thứ ba	30	Mardi	14	Thứ ba
16	Mardi	4	Thứ tư	31	Mercredi	15	Thứ tư

Général CANAYAGRA

Một mẫu quảng cáo sách trên tờ Nông Cổ Mìn Đàm.

Báo có khổ 20x30 cm, với tổng cộng 8 trang, trong đó các trang giữa đăng các truyện dịch (như Tam quốc chí tục dịch hay một số truyện ngắn khác của Anh, Pháp hoặc Trung Quốc), thơ ca do các cộng tác viên sáng tác, điểm báo châu Âu, hướng dẫn cách thức vệ sinh phòng bệnh hoặc trồng trọt chăn nuôi, thông tin số lượng và giá lúa gạo bán đi các nước, 2 trang cuối dành cho quảng cáo và rao vặt.

Nhà báo Việt Nam đầu tiên

Nhà bác học Trương Vĩnh Ký (1837 - 1898), được coi là “ông tổ nghề báo Việt Nam”. Tên thường gọi của ông là Pétrus Ký, quê ở Vĩnh Thanh, Tân Minh, Vĩnh Long (nay thuộc Bến Tre).

Trương Vĩnh Ký được người đương thời xếp vào danh sách 18 nhà bác học hàng đầu thế giới. Ông thiết tha với nền văn học quốc ngữ và được coi là người đặt nền móng cho báo chí quốc ngữ Việt Nam.

Ông sáng lập, là tổng biên tập tờ báo quốc ngữ đầu tiên (Gia Định báo), cũng là cây bút chủ chốt của rất nhiều báo khác.

Chân dung Trương Vĩnh Ký

Tượng Trương Vĩnh Ký được đặt gần Nhà thờ Đức Bà, Sài Gòn, trước năm 1975

Tờ báo đầu tiên phát hành ở miền Trung

Những năm 20 thế kỷ trước, báo chí miền Bắc và miền Trung bắt đầu có sự vươn lên mạnh mẽ. Sự kiện tờ Tiếng Dân của Huỳnh Thúc Kháng ra đời năm 1927 tại Đà Nẵng đánh dấu việc báo chí đã lan tỏa đến Trung Kỳ.

Tòa soạn và ban biên tập tờ Tiếng Dân tại Đà Nẵng

Tờ Tiếng Dân gắn với khuynh hướng chính trị của Huỳnh Thúc Kháng. Bản chất là một tờ báo yêu nước nhưng bất cập với tình hình và thời đại.

Tờ nhật báo đầu tiên

Gần 4 năm sau khi thành lập, báo Trung Bắc Tân Văn ở miền Bắc tăng tần số phát hành và trở thành tờ nhật báo đầu tiên của Việt Nam, tính từ tháng 1/1919. Trung Bắc Tân Văn do Nguyễn Văn Vĩnh làm chủ bút. Tờ báo tồn tại đến tháng 4/1941 mới đình bản, ra tổng cộng 7.265 số.

Trung Bắc Tân Văn là tờ báo ra hàng ngày duy nhất phát hành rộng ở Bắc và Trung Kỳ
Tờ báo cách mạng đầu tiên

Đó là tuần báo Thanh Niên do Nguyễn Ái Quốc sáng lập và trực tiếp chỉ đạo trở thành cơ quan ngôn luận trung ương của tổng bộ Hội Việt Nam Cách mạng thanh niên. Số báo thứ nhất phát hành ngày 21/6/1925, sau được chọn là ngày Báo chí Cách mạng Việt Nam.

Báo Thanh Niên in trên giấy sếp, tên báo viết bằng chữ Việt và chữ Hán, đầu trang 1 bên trái có hình ngôi sao 5 cánh, giữa ngôi sao có chữ số là số kỳ của tờ báo phát hành. Báo phát hành bí mật, (200 – 300 bản/kỳ), mỗi kỳ hai trang, có lúc 4 trang, khổ giấy nhỏ 13x18)

Thanh Niên

Tuần báo Thanh Niên là tờ báo Cách Mạng đầu tiên.

Tờ báo phụ nữ đầu tiên

Báo Nữ Giới Chung (tiếng chuông của nữ giới) xuất bản vào thứ Sáu hàng tuần tại Sài Gòn trong năm 1918. Đây là tờ báo đầu tiên chuyên về phụ nữ, với chủ trương nâng cao dân trí, khuyến khích công nông thương và nhất là đề cao vai trò phụ nữ trong xã hội. Tầm ảnh hưởng của tờ báo này khiến mật thám Pháp e ngại. Tháng 7/1918, tờ Nữ Giới Chung bị đình bản.

Nhà thơ, nhà báo Sương Nguyệt Anh (1864 - 1922) là chủ bút tờ báo này. Bà là con gái thứ tư của nhà văn Nguyễn Đình Chiểu.

50-72 323 1.12.67

No 1 1er FÉVRIER 1938 NISM BIST

NỮ-GIỚI-CHUNG

FEMINA ANNAMITE

Số 1000 女界鐘 1000

MỖI TUẦN XUẤT BẢN NGÀY THỨ SÁU

Văn phòng: 115 đường Taberd, số nhà 12, S. IGON
 Directeur: M. BLANCHÈRE

CÁI ĐÓNG		CÁI BAO BÌ	
Giá bán lẻ một số	0.100	Giá bán lẻ một số	0.100
Giá bán buôn, số 10	2.000	Giá bán buôn, số 10	2.000
Giá bán buôn, số 100	18.000	Giá bán buôn, số 100	18.000
Giá bán buôn, số 1000	160.000	Giá bán buôn, số 1000	160.000

MỤC LỤC

<p>I - LÊ THUYẾT</p> <p>II - BỒI DƯỠNG</p> <p>III - TẬP THƠ</p>	<p>IV - TẬP THƠ</p>
--	----------------------------

T. GIÁO DỤC VÀ ĐÀO DẠY, 115 ĐƯỜNG TABERD, S. IGON

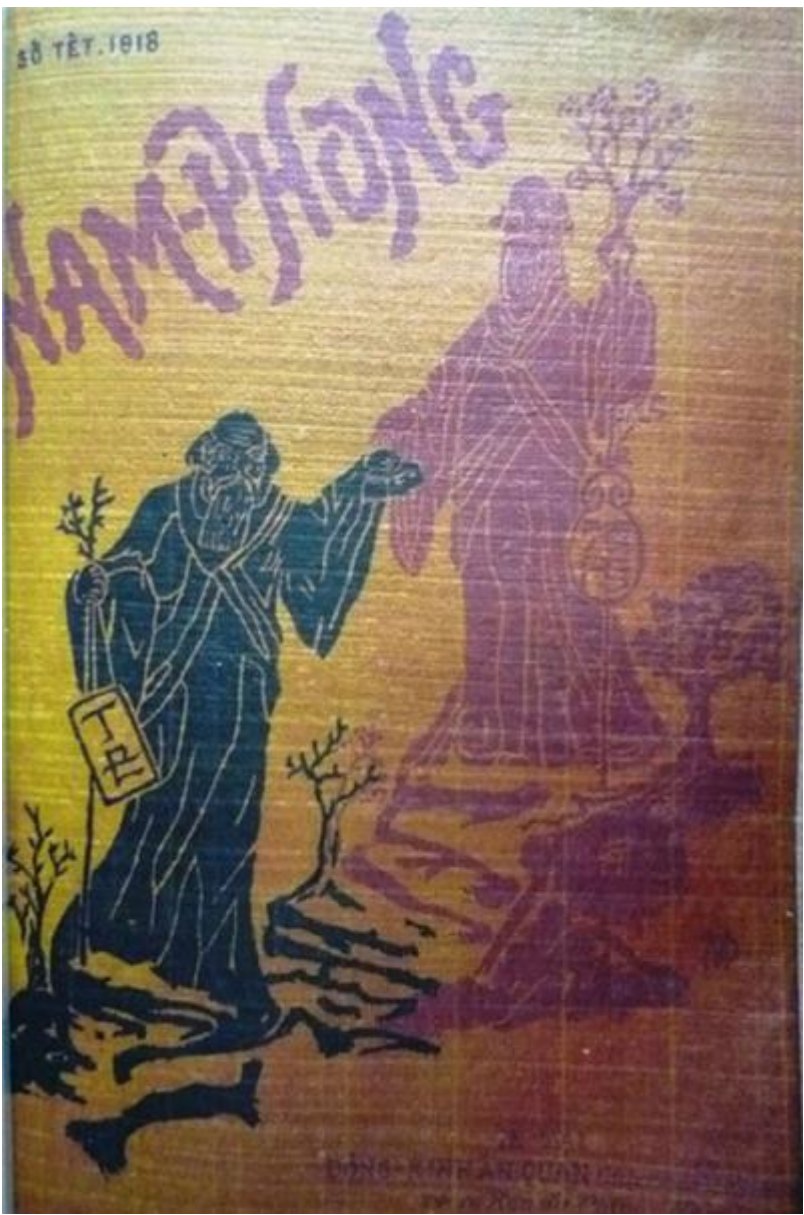
Báo Nữ Giới Chung là tờ báo đầu tiên dành cho phụ nữ

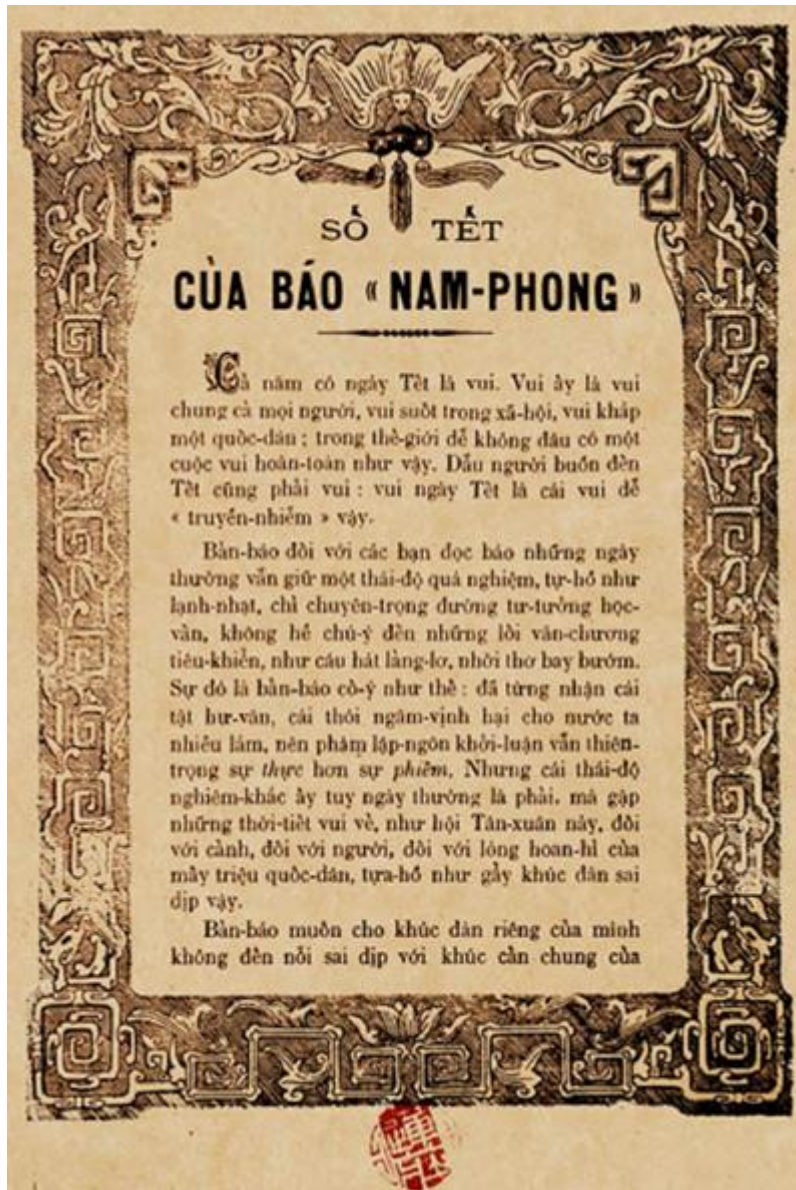

Nhà thơ, nhà báo Sương Nguyệt Anh

Tờ báo Tết đặc biệt đầu tiên

Đầu năm 1918, tờ Nam Phong tạp chí với ấn phẩm đặc biệt “Số Tết 1918” trở thành tờ báo Tết đầu tiên, mở màn cho truyền thống làm báo xuân trong làng báo Việt Nam. Đây là ý tưởng của chủ bút trẻ Phạm Quỳnh, khi tờ Nam Phong vừa ra mắt được 6 tháng.

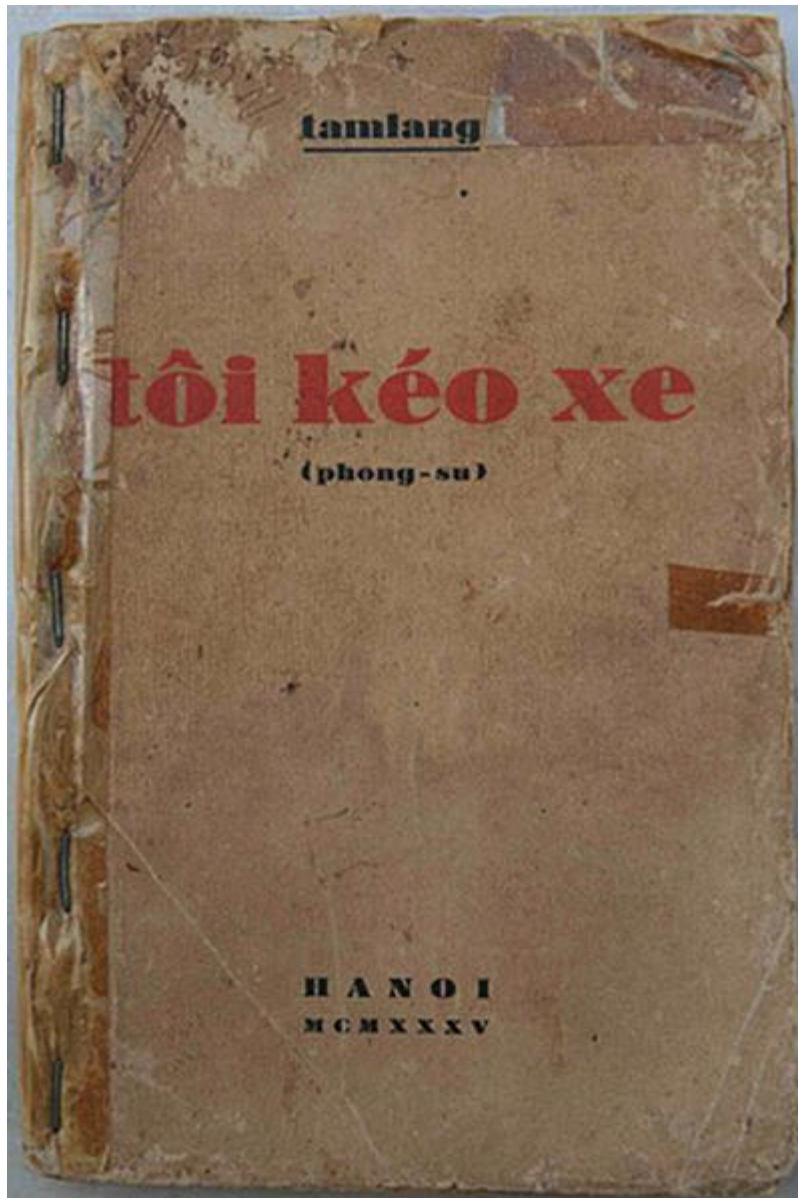

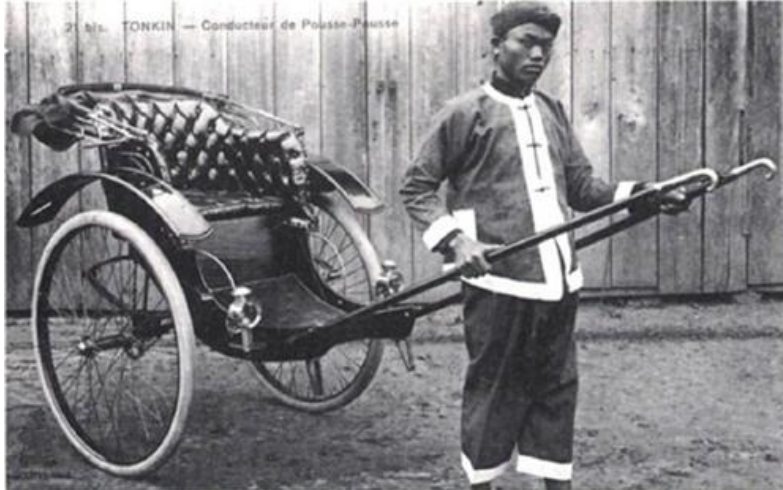
Bìa ngoài và trang 1 của Nam Phong – số Tết 1918, tờ báo Tết đầu tiên của Việt Nam

Phóng sự trên báo đầu tiên

Năm 1932, tờ Hà Thành Ngọ Báo đã khởi đăng phóng sự nổi tiếng nhan đề “Tôi kéo xe” của nhà báo Tam Lang (Vũ Đình Chí), mở đầu cho thể loại phóng sự trong làng báo Việt Nam. Viết về thân phận những người phu xe những năm đầu thế kỉ 20, “Tôi kéo xe” đã làm thức tỉnh những người có lương tâm trong xã hội.

Phóng sự điều tra "Tôi kéo xe" được đăng tải trên "Hà thành ngọc báo" năm 1932. Năm 1935 được in thành sách.

Để viết phóng sự đầu tiên, nhà báo Tam Lang đã nhiều lần nhập vai người phu xe để hiểu được sự nhọc nhằn, khó khăn của họ.

Tờ báo tồn tại thời gian lâu nhất và ngắn nhất

Tờ báo có thời gian tồn tại lâu nhất trong lịch sử báo chí Việt Nam là báo Lao Động, cơ quan thông tin của Tổng Liên đoàn lao động Việt Nam

Ra đời ngày 14/8/1929, báo Lao Động ban đầu in bằng bản đất sét, trên giấy Đập Cầu một mặt ráp một mặt nhẵn, khổ 22x30cm, tại ngõ Thông Phong, phố Hàng Bột (Hà Nội). Báo do ông Nguyễn Đức Cảnh làm Tổng biên tập đầu tiên. Đến nay, báo Lao Động vẫn phát triển với 83 năm tồn tại.

Tuy nhiên, trong lịch sử báo chí Việt Nam, có những tờ báo tồn tại rất ngắn: chỉ xuất bản một số rồi đình bản; điển hình là tờ Nhà Quê, chỉ ra được đúng một số vào ngày 11/2/1926